

ตระการตา 'บัลเลต์มโนราห์' 'บัลเลต์ไทยพระราชทาน' เรื่องเดียวในรัชกาลที่ 9

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานกาชาด ปี 2505

เป็นอีกความทรงจำที่ประทับในใจราษฎร...

๖ คำคืนวันที่ 26 ตุลาคม 2560 ท่ามกลางความวิปโยคโศกเศร้า การจัดการแสดงมหรสพสมโภชออกพระเมรุ เป็นส่วนหนึ่งของ งานถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา

ภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตามโบราณราชประเพณี เพื่อให้ประชาชนคลายความเศร้าหลังจากอยู่ในห้วงไว้ทุกข์ และเป็น การออกทุกข์ในคราวเดียวกัน รวมทั้งให้ประชาชนได้ชมการแสดง นาฏศิลป์ชั้นสูงจากราชสำนัก

รหัสข่าว: C-171031020052 (31 ต.ค. 60/03:11)

หน้า: 1/4

มติชน

Matchon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: ประชาชน/หน้าแรก

วันที่: อังคาร 31 ตุลาคม 2560

ปีที่: 40

ฉบับที่: 14478

หน้า: 13(กลาง)

Col.Inch: 183.03 Ad Value: 283,696.50

PRValue (x3): 851,089.50

Clip: Full Color

หัวข้อข่าว: ตระการตา'บัลเลต์มโนราห์' 'บัลเลต์ไทยพระราชทาน' เรื่องเดียวในรัชกาลที่ 9

บัลเลต์มโนราห์ ในงานออกพระเมรุ ค่ำวันที่ 26 ตุลาคม 2560

หญ้าแฝกและดอกดาวเรืองที่เสริมเข้ามา

นอกจากการแสดงโขนหน้าพระที่นั่งทรงธรรม (หน้าพระเมรุมาศ) เรื่องรามเกียรติ์ ชุดพระรามข้ามสมุทร-ยกรบ-รำสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ โดยนาฏศิลป์กว่า 300 ชีวิต ที่บริเวณท้องสนามหลวงทางทิศเหนือ จัดตั้งเวทีการแสดงมหรสพ 3 เวที มีทั้งการแสดงหนังใหญ่เบิกหน้าพระ และการแสดงเบิกโรงหนังใหญ่ การแสดงโขนพระราชทานของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ การแสดงละคร หุ่นหลวง และหุ่นกระบอก

เวทีที่สาม เป็นการบรรเลงดนตรีสากล ภายใต้แนวคิด “ธ คือดวงใจไทยทั่วหล้า” บรรเลงและขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ ที่เป็นไฮไลต์คือการอัญเชิญ “บัลเลต์พระราชทานเรื่องมโนราห์” บัลเลต์แบบไทยชุดแรกของโลก ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงอำนวยการสร้าง ผสมผสานนาฏยลักษณ์แบบไทย ที่สอดประสานอย่างกลมกลืนกับลีลาการเต้นบนปลายเท้าแบบตะวันตกมาจัดแสดงขึ้นอีกครั้ง

เป็นบัลเลต์พระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา

ภูมิพลอดุลยเดชโปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงเจนเวียฟ เลสปีนยอล เดมอน ประดิษฐ์ทำเต้นบัลเลต์ประกอบบทเพลงพระราชนิพนธ์ ฉายในการแสดงบัลเลต์เรื่องมโนราห์ เมื่อ พ.ศ.2505

“ครูโจ” สุธีศักดิ์ ภักดีเทวา ในฐานะผู้ควบคุมการแสดงและออกแบบท่าเต้นบอกว่า แม้ว่าการแสดงครั้งนี้จะเพียง 29 นาที แต่เป็นความตั้งใจเต็มที่ที่จะทำถวายพระองค์ โดยจะยังคงเค้าโครงเรื่องเหมือนเดิมทุกอย่าง รวมทั้งบทเพลงพระราชนิพนธ์ชุด “กินรีสวีท” ประกอบด้วย 5 บทเพลง ได้แก่ เริงวนารมย์ (Nature Waltz), พรานไพร (The Hunter), กินรี (Kinari Waltz), ภิรมย์รัก (A Love Story) และอาทิตย์อัสดง (Blue Day)

“ยึดบทเพลงตามเดิม อาจมีบางเพลงที่เปลี่ยนจังหวะเพื่อให้เกิดความเข้าใจ แต่เมโลดี้ของพระองค์ท่านเราจะไม่เปลี่ยนแปลง”

อย่างไรก็ตามเพื่อให้มีความร่วมสมัยในแบบของบัลเลต์มโนราห์ 2560 ได้มีการออกแบบท่าเต้นใหม่หมดเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย และใช้เทคนิคบัลเลต์ลึบซับซ้อนขึ้น รวมทั้งมีการใส่ “หญ้าแฝก” และ

มติชน

Matchon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: ประชาชน/หน้าแรก

วันที่: อังคาร 31 ตุลาคม 2560

ปีที่: 40

ฉบับที่: 14478

หน้า: 13(กลาง)

Col.Inch: 183.03 Ad Value: 283,696.50

PRValue (x3): 851,089.50

Clip: Full Color

หัวข้อข่าว: ตระการตา'บัลเลต์มโนราห์' 'บัลเลต์ไทยพระราชทาน' เรื่องเดียวในรัชกาลที่ 9

มโนราห์ทรงงามไม่ต่างจากสวนเลคฝรั่งเศส

บัลเลต์มโนราห์เมื่อ 55 ปีก่อน

“ดอกดาวเรือง” ลงไปในป่าหิมพานต์ เพื่อสื่อถึงพระองค์ท่านและพระราชกรณียกิจที่ทรงทุ่มเทเพื่อประชาชน

“ความแปลกใหม่ของมโนราห์ครั้งนี้ เราจำลองตัวมโนราห์จากกัณรีกัณนรจากวัดพระแก้ว ปกติจะเป็นชุดบัลเลต์ต่างๆ กระโปรงบานๆ

แต่อันนี้จะเหมือนกิ่งกวางงแล้วมีหางเป็นไทยมากที่สุด เสื้อผ้าตัดใหม่หมด และปีนี้อย่างผลิตใหม่โดยคนไทย ไม่ว่าจะป็นเสื้อผ้า ทำเดิน ดนตรี นักแสดง ผู้เต้น การออกแบบดีไซน์ทำเดิน ยากตรงที่จะทำอะไรให้ทันสมัยและน่าสนใจ ต้องทำให้ทุกอย่างแตกต่างและมีความเป็นวาไรตี้”

คำคืนแห่งความทรงจำในงานสมโภชพระเมรุมาศจึงวิจิตรตระการตา ด้วยนักแสดงทุกคนเต้นด้วยใจ เพื่อน้อมถวายแด่พระองค์ท่านเป็นครั้งสุดท้าย

สำหรับที่มาของบัลเลต์ไทยเรื่องแรกนี้ เกิดขึ้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงเจนเจียฟ เลสปีนยอล เดมอน ดาราบัลเลต์ผู้มีชื่อเสียงระดับโลกชาวฝรั่งเศส ที่เข้ามาถวายการสอนบัลเลต์ให้แก่พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชตั้งแต่ปี พ.ศ.

2500 เป็นต้นมา ประดิษฐ์ทำเต้นบัลเลต์ประกอบบทเพลงพระราชนิพนธ์ถวายในการแสดงบัลเลต์เรื่องมโนราห์

สาเหตุที่ทรงสนพระทัยเรื่องมโนราห์ เพราะทรงสนพระทัยการแสดงโนรา โดยโนรา พุ่ม เทวา ณ พลับพลาหน้าศาลากลางจังหวัดพัทลุง ระหว่างเสด็จเยี่ยมราษฎรภาคใต้เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2502 และอีกหลายแห่ง จึงโปรดให้พระศาสนาโสภณคัคโคกรังเรื่องจากสุนทรชาติถวาย แต่เนื้อเรื่องยาวไป จึงทรงผูกโครงเรื่องเสียใหม่ให้กะทัดรัดเหมาะแก่การแสดงบัลเลต์ โดยทรงตัดตอนต้นตอนบุโรหิต ตอนบุชายัญ และตอนท่ายออก

ทั้งนี้ มีเรื่องย่อตามบทพระราชนิพนธ์คือ นางกัณรีกัณนรนางพรานไพรจับตัวมาถวาย พระราชาพอพระทัยนางกัณรี และนางกัณรีก็รักเจ้าชาย เจ้าชายและนางกัณรีรักและปรองดองกัน เจ้าชายจากไปรับนางกัณรีโคกเศรำ เจ้าชายเสด็จกลับ นางกัณรีมีความสุข

บทเพลงพระราชนิพนธ์ที่ใช้ประกอบการแสดงบัลเลต์เรื่องมโนราห์ ทรงนำเพลงพระราชนิพนธ์มาเชื่อมกัน ทรงแยกและเรียบเรียงเสียง บรรเลงดนตรีประกอบการแสดงโดยวงดนตรีสุนทราภรณ์ และวง อ.ส. อำนาจเพลงโดยครูเอื้อ สุนทรสนาน ทรงควบคุมการฝึกซ้อมด้วยพระองค์เอง พระราชทานนามของบทเพลงบัลเลต์นี้ว่า “กัณรีลวิท”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงออกแบบฉากและควบคุมการผลิตด้วยพระองค์เอง นักแสดงที่สำคัญประกอบด้วย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช รำเบิกโรงไหว้ครูวนิดา ดุลละลัมพะ (สุขุม) รับบทนางมโนราห์ สมศักดิ์ พลลสิทธิ์ รับบทพระสุนทร และสุรเทิน บุนนาค รับบทพรานบุญ เปิดการแสดงครั้งแรกเมื่อวันที่ 5-7 มกราคม 2505 ณ เวทีสวนอัมพร ในงานกาชาดประจำปี 2505

รศ.ดร.ศิริมงคล นาฎยกุล อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เคยพูดถึงเรื่องนี้ว่า บัลเลต์มโนราห์เป็นบัลเลต์ไทยเรื่องเดียวในรัชกาลที่ 9 ส่วนใหญ่บัลเลต์ที่เราเห็นของฝรั่ง ก็คือเต้นสวนเลคก็จะเต้นขึ้นปลายเท้าไป ก็เป็นเรื่องราวของฝรั่งไป รำไทยเราก็เห็นเป็นเรื่องของรำไทย แต่ก็คือ ณ ยุคนั้นเมื่อ 55 ปีที่แล้ว ถือเป็นปรากฏการณ์แปลกใหม่ว่า มีรำ เท้าเต้นเรื่องราวเป็นไทยสตอรี่ ดนตรีถูกเขียนขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อบัลเลต์

ปกติการทำดนตรีบัลเลต์ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะว่าคนเขียนเพลงจะต้องเข้าใจลักษณะของการเคลื่อนไหวและการเต้นรำจริงๆ ไมอย่างนั้นผู้แสดงจะเต้นไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ท่านว่าพระองค์มีความเข้าใจศาสตร์ของความเป็นสากล และก็ยังมีความเข้าใจในความเป็นไทยอย่างเยี่ยม เพราะฉะนั้นดนตรีพระราชนิพนธ์ชุดนี้จึงออกมาได้อย่างงดงาม และยังมีความเป็นไทย 100% แต่มีวิธีบรรเลงและทำให้การแสดงบัลเลต์แบบไทยนั้นออกมาได้งดงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ส่วนชุดการแสดงในการออกแบบบัลเลต์เรื่องนี้ได้รับการออกแบบโดยปิแอร์ บัลแมง ดีไซน์เนอร์ระดับโลก ซึ่งเป็นนักออกแบบฉลองพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ออกแบบชุดตัวละครหลักๆ คือ พระสุนทร มโนราห์ นาง

ยุงและพญานาคราช

“มโนราห์บัลเลต์คืองานของความเป็นไทยบนเวทีระดับโลก และออกแบบสร้างสรรค์โดยบุคคลระดับโลก ดีไซน์ออร์ก็ระดับโลก ผู้คิดทำเต็มคุณหญิงเจนเวียฟ เดมอน ก็คือนางเอกระดับโลกที่เข้ามาอยู่ในเมืองไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราไม่ต้องพูดถึง พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถยอดเยี่ยม เพราะฉะนั้นงานชิ้นนี้ไม่ได้สร้างแค่เพื่อประเทศไทย แต่กลายเป็นบทบาทของบัลเลต์ไทยสไตล์ในเวทีโลก นั่นคือสิ่งที่เราควรตระหนักและร่วมกันชื่นชมในพระอัจฉริยภาพต่อไป

“จริงๆ แล้วพระองค์ท่านมีหลายบทบาทมาก ทั้งโปรดิวเซอร์ คอมโพเซอร์ ออกแบบฉาก ดูแลควบคุมการผลิตทั้งหมด แม้กระทั่งเรื่องอาหารการกิน ดูแลกระทั่งเรียกว่าเป็นผู้จัดการกองเลยก็ได้ ทอดพระเนตรการซ้อมด้วย มาติดตามด้วยพระองค์เอง ทรงให้ข้อคิดเห็น พระองค์ท่านดูกระบวนการทั้งหมดทุกกระบวนการ

“จึงถือเป็นผลงานที่พระองค์ท่านทรงเป็นโปรดิวเซอร์ด้วยพระองค์เองทุกกระบวนการ”